

სახელმწიფოს საინვესტიციო პოლიტიკის შესახებ

სულხან დევაძე — ბათუმის შოთა რუსთაველის
სახელმწიფო უნივერსიტეტის დოქტორანტი

რეზიუმე

საქართველოსთვის ეკონომიკური რეფორმების გატარების ერთ-ერთი პრიორიტეტული მიმართულება ხდება სახელმწიფო საინვესტიციო პოლიტიკის შემუშავება და რეალიზაცია, რომელმაც უნდა უზრუნველყოს ეკონომიკური განვითარების მაღალი ტემპები და ეკონომიკის ეფექტიანობის ამაღლება.

დღეისათვის უცხოური ინვესტიციებისადმი მიდგომა და მათი როლი ჯერ კიდევ არ არის ბოლომდე გააზრებული კონცეპტუალურ, სახელმწიფო და პოლიტიკურ დონეებზე. არასაკმარისადაა შემუშავებული როგორც სახელმწიფო პოლიტიკის პრინციპები ამ სფეროში, ასევე სახელმწიფო რეგულირების მოქმედი მექანიზმები.

საქართველოში ინვესტიციების ოპტიმალური მოზიდვისათვის აუცილებელია ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და მისი თანმიმდევრობითი განხორციელება, რომელიც ხელს შეუწყობს საინვესტიციო კლიმატის და ქვეყნის საინვესტიციო მიმზიდველობის გაუმჯობესებას.

About country's investment policy

Summary

One of the priority directions of economical reforms in Georgia is to work out and realize an investment policy that ensures high tempo of economical development and raises economical effectiveness.

Today an approach towards foreign investment and its role has not been realized yet on the governmental and political level. The governmental policy principles, as well as active mechanisms of government policy regulations have not been worked out entirely.

In order to raise tourists' inflow in Georgia it is necessary to work out the united government policy and to execute it in succession that helps the investment climate and country's investment attractiveness.

საკვანძო სიტყვები: უცხოური ინვესტიციები, საინვესტიციო კლიმატი, სახელმწიფოს პოლიტიკა, ეკონომიკის დარგები.

თანამედროვე ეტაპზე საქართველოსთვის, როგორც საბაზრო ურთიერთობების განვითარებაზე ორიენტირებული დამოუკიდებელი სახელმწიფოსთვის, ეკონომიკური რეფორმების გატარების ერთ-ერთი პრიორიტეტული მიმართულება ხდება სახელმწიფო საინვესტიციო პოლიტიკის შემუშავება და რეალიზაცია, რომელმაც უნდა უზრუნველყოს ეკონომიკური განვითარების მაღალი ტემპები და ეკონომიკის ეფექტიანობის ამაღლება.

პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების შემოსვლა საქართველოში დიდი და მკაფიოდ მერყევი ამპლიტუდით ხასიათდება, რაზეც ნათლად მეტყველებს საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის ოფიციალური მონაცემები (ცხრილი 1).

ცხრილი 1. პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები საქართველოში 2009–2014წწ

წელი	2009	2010	2011	2012	2013	2014
მლნ. აშშ დოლარი	658,4	814,5	1117,2	911,6	941,9	1758,4

მსხვილი ინვესტორი ქვეყნებიდან აღსანიშნავია ნიდერლანდები, აზერბაიჯანი, დანია, თურქეთი, რუსეთი, აშშ, ჩინეთი და იაპონია, ასევე საერთაშორისო ორგანიზაციები.

დღეისათვის ქვეყნის ეკონომიკის განვითარებისათვის ერთ-ერთ რეალურ ბერკეტს წარმოადგენს ინვესტიციები და სწორედ ამიტანა

გამოწვეული ქვეყნის მთავრობის ბოლო ნაბიჯები საინვესტიციო პროცესების აქტივიზაციისაკენ. საინვესტიციო პოლიტიკა წარმოადგენს ქვეყნის ეკონომიკური სტრატეგიის მნიშვნელოვან ელემენტს და განისაზღვრება მიზნებისა და ამოცანების შესაბამისად.

დასავლელი ექსპერტების აზრით მთლიანობაში საინვესტიციო კლიმატი საქართველოში მიუხედავად გარკვეული დადებითი მხარეებისა, ხასიათდება შემაფერხებელი ფაქტორებითაც, რომელთაც შეიძლება მივაკუთვნოთ ბიოროკრატიული ბარიერები, ფინანსური რისკები, ხარვეზები საგადასახადო კანონმდებლობაში და ადმინისტრირებაში, ასევე არასაკმარისად განვითარებული სამართლებრივი ინფრასტრუქტურა დაზღვევის სფეროში და ა.შ., რომელთაც შეუძლიათ შეამცირონ უცხოური კაპიტალისა და ინვესტიციების შემოდინების პროცესი.

ამასთან ერთად, უცხოური ინვესტიციებისადმი მიდგომა და მათი როლი ჯერ კიდევ არ არის ბოლომდე გააზრებული კონცეპტუალურ, სახელმწიფო და პოლიტიკურ დონეებზე. საერთაშორისო კაპიტალი მოიზიდება და გამოიყენება ინტუიციურ, ხშირად კი ქაოსურ საფუძველზე პრინციპით „იძლევიან – მიიღე“.

უნდა აღინიშნოს, რომ ინვესტიციების მაქსიმალური რაოდენობით მოზიდვა თვითმიზანი არ არის (თუმცა ამას ხშირად ნაკლებად იგებენ სახელმწიფო ჩინოვნიკები), პრობლემაა მათი ეფექტური გამოყენება და დადებითი მულტიპლიკატიური ეფექტის მიღება, რომელიც საშუალებას მისცემს მიღებული ინვესტიციების შესაბამისად განვითარებულ ეკონომიკას მოიზიდოს ახალი კაპიტალი და შემდგომში თვითონ გადავიდეს ინვესტიციების თვითდაფინანსებაზე.

აღნიშნულის ერთ-ერთ ძირითად მიზეზს წარმოადგენს ის, რომ არასაკმარისადაა შემუშავებული როგორც სახელმწიფო პოლიტიკის პრინციპები ამ სფეროში, ასევე სახელმწიფო რეგულირების მოქმედი მექანიზმები.

სრული ეკონომიკური სტაბილიზაცია და მით უმეტეს ცალკეული დარგების სტაგნაციისა და ეკონომიკური კოლაფსიდან ეკონომიკური ზრდის მიღწევა შესაძლებელია საინვესტიციო პოლიტიკის რადიკალური შეცვლით, ინვესტორების ფუნქციების მოდიფიკაციით და ინვესტირების სტიმულირებით.

უცხოური ინვესტიციების მოზიდვის საფუძველს უნდა წარმოადგენდნენ საბაზისო პრინციპები, რომელთა შესრულებაც, ჩვენი აზრით, უნდა განხორციელდეს სხვადასხვა ფორმებით, ქვეყნის კონკრეტული ეკონომიკური პირობებისა და ამოცანების გათვალისწინებით და მათ შეიძლება მივაკუთვნოთ: ეკონომიკური უსაფრთხოების პრინციპი; სახელმწიფოს საინვესტიციო მიზნების რეალიზაციის პრინციპი; კრე-

დიტების ალებისათვის პროექტების მეთოდის გამოყენების პრინციპი; შიდა დაგროვების ნორმის კრედიტის ღირებულებაზე წინსწრების პრინციპი; პროექტების შერჩევის დროს კონკურენტუნარიანობის პრინციპი და ინვესტიციების სტრატეგიულ და პრიორიტეტულ დარგებში დაშვების შეზღუდულობის პრინციპი.

დღეისათვის საქართველოს საგარეო სახელმწიფო ვალი შეადგენს დაახლოებით 13,0 მლრდ. აშშ. დოლარს. უნდა გვახსოვდეს, რომ ასეთი თანხის უკან დაბრუნება პროცენტებით — საკმაოდ მძიმე ტვირთია ჩვენი ქვეყნისათვის. ამიტომ, ის უარყოფითი მოვლენები, რომლებსაც ადგილი ჰქონდათ ადრე უცხოური კაპიტალის მოზიდვის საქმეში, დაუშვებელია მომავალში. სამომავლოდ საინვესტიციო პოლიტიკაში განსაკუთრებული ყურადღება უნდა დაეთმოს ადგილობრივი (სამამულო) ინვესტიციების სტიმულირებას წარმოების სფეროს განვითარებაში. ამისათვის აუცილებელია საფონდო ბაზრის აქტივიზაცია. ინვესტიციები მიმოქცევის სფეროდან უნდა გადაერთონ წარმოების სფეროში, რაც საშუალებას იძლევა შეიქმნას ახალი სამუშაო ადგილები და შემცირდეს უმუშევრობა.

ბოლო წლების პრაქტიკამ გვიჩვენა, რომ უცხოური ინვესტიციების მოზიდვის პოლიტიკის განხორციელებაში დაშვებული იყო სერიოზული ცდომილებები — არ არსებობდა უცხოური კაპიტალის დაბანდების სტიმულირების ქმედითი მექანიზმი, რომელიც იქნებოდა მოთხოვნების და ეკონომიკის საბაზრო ტრანსფორმაციის ამოცანების ადეკვატური. აღნიშნული ეხება უცხოური ინვესტიციების მოცულობების შეფასების მეთოდოლოგიასა და მეთოდებს, უცხოური კაპიტალის მოზიდვის ფორმებსა და დასაშვებ მასშტაბებს, ასევე უცხოური კაპიტალის მოზიდვის ორგანიზაციულ და ეკონომიკურ მექანიზმებს, რეგიონალურ და დარგობრივ გადანაწილებას.

თუ მივაღვენთთ თვალს უმსხვილეს პირდაპირ უცხოურ ინვესტიციებს ეკონომიკის სექტორების მიხედვით, აქ ლიდერობენ ისეთი დარგები, როგორებიცაა: ენერგეტიკა, ტრანსპორტი, კავშირგაბმულობა, საფინანსო სექტორი, სამთომომპოვებითი და დამამუშავებელი მრეწველობა და ა.შ. ამავე დროს უმნიშვნელო ყურადღება ეთმობა სოფლის მეურნეობის განვითარების პრობლემებს. ბოლო წლებში სოფლის მეურნეობის წილი საქართველოს მშპ-ში მნიშვნელოვანი რყევებით ხასიათდება. თუ 2006 წლისათვის მისი წილი შეადგენდა 12,8%-

ს, 2011 წელს ის შემცირდა 8,8%-მდე, ხოლო 2014 წლისათვის უმნიშვნელოდ გაიზარდა და შეადგინა 9,2 %.

საქართველოს სოფლის მეურნეობაში ინვესტირების მდგომარეობა უაღრესად არადა-მაკმაყოფილებელია. 2010 წელს საქართველო-ში განხორციელებული იქნა პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები 814,5 მლნ. აშშ დოლარის ოდენობით, 2011 წელს 1117,2 მლნ. აშშ დოლარის ოდენობით, ხოლო 2014 აღნიშნულმა მაჩვენებელმა შეადგინა 1758,4 მლნ აშშ დოლარი. აღნიშნული ინვესტიციებიდან სოფლის მეურნეობის აღორძინებაზე და თევზჭერაზე მიმართული იქნა შესაბამისად 8,7; 14,9 და 12,3 მლნ. აშშ დოლარი, ანუ შემოსული ინვესტიციების მხოლოდ 1,0% ; 1,3% და 0, 7% შესაბამისად.

აგრარული ბაზარი და სამამულო მომხმარებელი საჭიროებს დაცვასა და პროტექციას. დღეისათვის საქართველოში სასოფლო სამეურნეო პროდუქციის იმპორტი კვლავ იზრდება. საქართველოს ბაზარზე შემოვიდა ვადაგასული იმპორტული სასურსათო პროდუქცია, რომელიც საშიშია მისახლეობისათვის. იმპორტული საკვები პროდუქტების ხარისხზე შესაბამისი კონტროლის დაწესების მიზნით აუცილებელია სერთიფიცირების რეჟიმის გამკაცრება ქვეყნის საბაჟო საზღვრებზე. ამავე დროს სასურველია დავიცვათ ძირითადი წესი: პროდუქციის იმპორტი, რომლის წარმოებაც შესაძლებელია ქვეყანაში, იზღუდება გაცილებით მაღალი გადასახადებით.

ზემოთ აღნიშნული მდგომარეობიდან გამომდინარე, ჩვენი აზრით, მიზანშეწონილია მოხდეს გარკვეული ცვლილებები საინვესტიციო პოლიტიკაში სოფლის მეურნეობასთან მიმართებაში. ვინაიდან ინვესტორები დიდად არ არიან დაინტერესებულნი დააბანდონ თავიანთი კაპიტალი სოფლის მეურნეობაში, სასურველია განხილული იქნას აღნიშნულ დარგში ინვესტიციების ყველა სახის გადასახადიდან გარკვეული დროით განთავისუფლების საკითხი. აუცილებელია ასევე მოხდეს სამრეწველო და სასოფლო-სამეურნეო საქონელზე და მომსახურებაზე მონოპოლისტური ფასების რეგულირება. საქართველოს ეკონომიკაში სამამულო და უცხოური ინვესტიციების სტიმულირებისათვის, ჩვენი აზრით, სავალდებულოა შესაბამისი ეროვნული პროგრამა, რომელიც უნდა წარმოადგენდეს საკანონმდებლო, ნორმატიული და პროგრამული დოკუმენტების ჯაჭვის მნიშვნელოვან რგოლს, მიმართულს ქვეყანაში

საინვესტიციო აქტივობის ამაღლების უზრუნველყოფისაკენ. პროგრამა ზოგადად უნდა ითვალისწინებდეს შემდეგ ძირითად მიმართულებებს:

- საქართველოში საინვესტიციო კლიმატის გაუმჯობესებას;
- ინვესტიციების მოცულობების მკვეთრი გაზრდისათვის აუცილებელი ღონისძიებების შემუშავებას და რეალიზაციას;
- სამამულო და უცხოური ინვესტიციების ეფექტურობის ამაღლებას.

პროგრამის რეალიზაციაში ასევე გათვალისწინებული უნდა იქნას ინვესტორების ქონებრივი ინტერესების სადაზღვევო დაცვა. ამავე დროს ინვესტიციების შემოძინების შემაფერხებელ ერთ-ერთ მნიშვნელოვან ფაქტორს წარმოადგენდა ის, რომ ჯერ კიდევ ახლო წარსულში მოქმედი ხელისულების პირობებში არსებობდა პრობლემა საკუთრების უფლების დარღვევის მიმართულებით: ხელისუფლების მიერ 32 ქვეყანასთან შეჩერებული იყო ინვესტიციების დაცვის ორმხრივი ხელშეკრულების გაფორმება. ეს ქვეყნები დღეს ელოდებიან მოლაპარაკების განახლებას და აღნიშნული პრობლემა უახლეს პერიოდში იქნება გადაწყვეტილი.

საქართველოში ინვესტიციების ოპტიმალური მოზიდვისათვის აუცილებელია ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და მისი თანმიმდევრობითი განხორციელება, რომელიც ხელს შეუწყობს საინვესტიციო კლიმატის და ქვეყნის საინვესტიციო მიმზიდველობის გაუმჯობესებას.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. ქოქიაური ლ., საინვესტიციო საქმე. თბ., 2011.
2. ბარათაშვილი ე. და სხვები. საინვესტიციო მენეჯენტი. თბ., 2011.
3. გიტმანი ლ. ჯ., ჯონკი მ.დ.. ინვესტირების საფუძვლები (თარგმანი). თბ. 2008.
4. გვარუცაძე ა., ლ. გვაჯაია. უცხოური ინვესტიციების როლი გარდამავალი ეკონომიკის ქვეყნების ინოვაციური განვითარების საქმეში. ჟ. "ეკონომიკა" 1-2, 2008წ.
5. სიჭინავა ა.,. ინვესტიციები. თეორია, ანალიზი, ორგანიზაცია, მართვა. თბ. 2010.
6. გ. ყუფარაძე. საგადასახადო პოლიტიკა და პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები საქართველოში. თბ., 2013.